

STAN CZYTELNICTWA KSIĄŻEK W POLSCE W 2025 ROKU KOMUNIKAT

1.2
41%
40

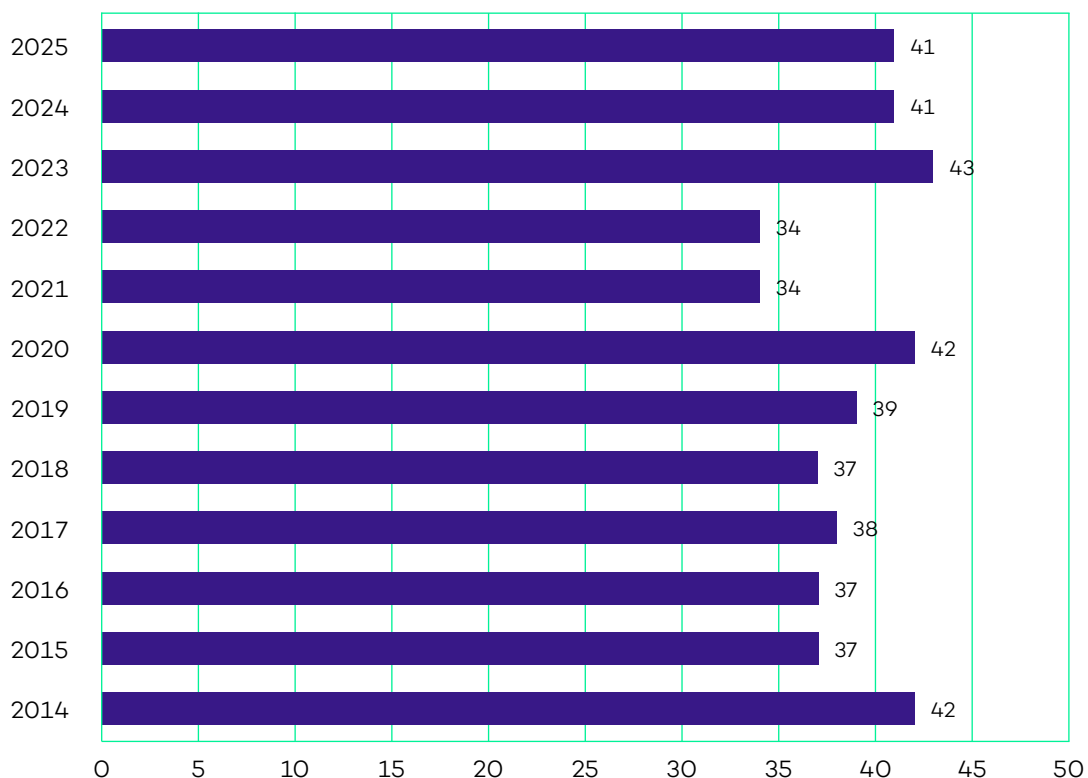
Roman Chymkowski
Izabela Koryś
Zofia Zasacka

W 2025 roku lekturę co najmniej jednej książki w ciągu dwunastu miesięcy poprzedzających badanie zadeklarowało 41% ankietowanych Polek i Polaków powyżej 15 r.ż. Proporcja czytających i nieczytających w społeczeństwie jest stabilna. Na takim samym poziomie jak przed rokiem kształtuje się odsetek czytających względnie systematycznie, tj. osób, które sięgnęły po siedem lub więcej książek (7%).

Jakkolwiek trudno sobie wyobrazić funkcjonowanie we współczesnym świecie bez umiejętności czytania, książki, w tym pozycje w formatach cyfrowych, nie są jedyną ani nawet dominującą formą piśmienności. Nic więc dziwnego, że czytanie książek nie jest i nigdy nie było powszechną praktyką kulturową.

Czytanie książek w Polsce w latach 2014–2025 (w procentach)

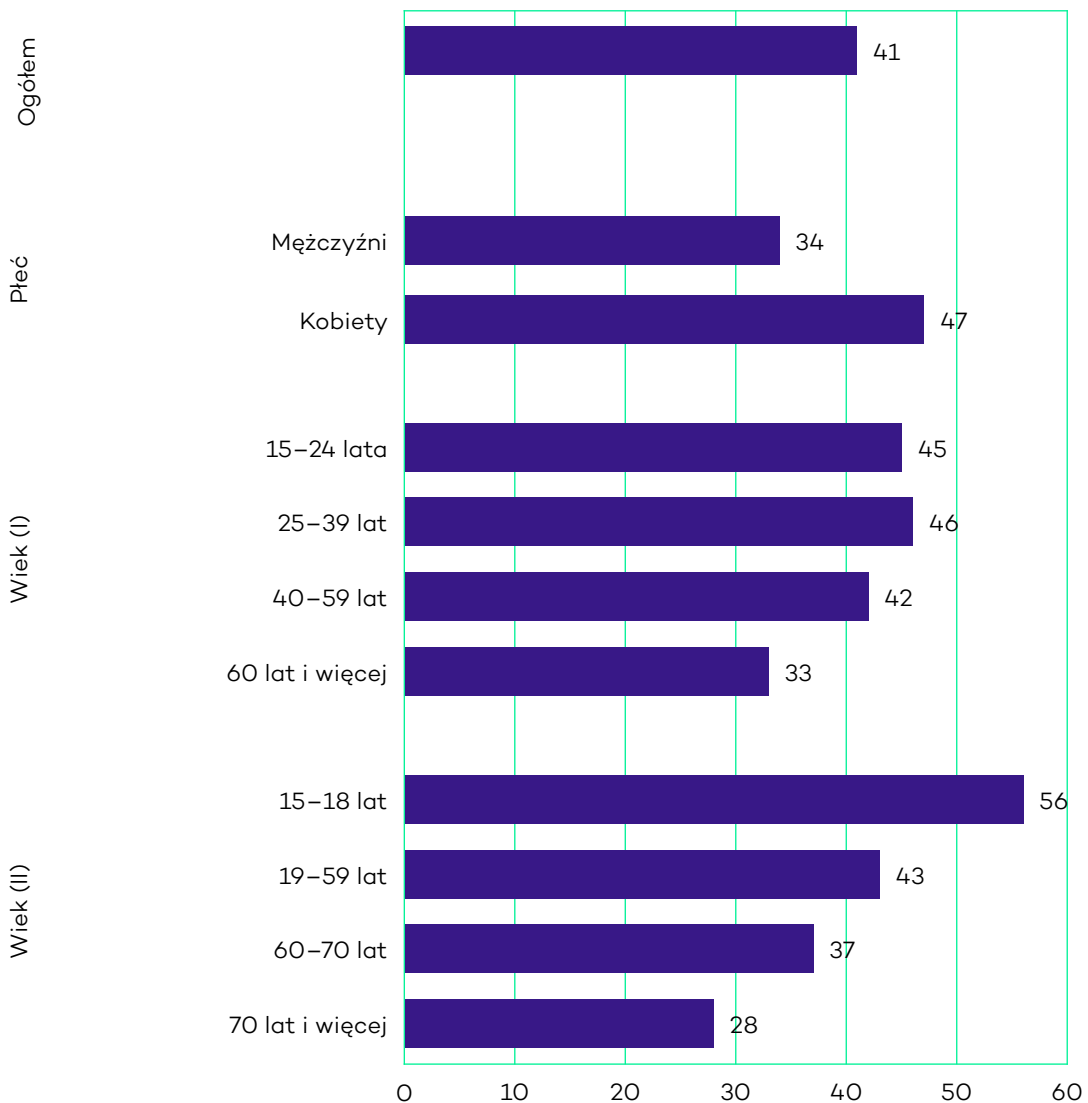
Patrząc na wyniki badań czytelnictwa w dłuższej perspektywie czasowej, widać, że społeczne uwarunkowania praktyk lekturowych pozostają niezmiennie. Po książki sięga się pod wpływem przymusu zewnętrznego związanego z nauką czy wykonywaną pracą zawodową, ale też mniej lub bardziej zinternalizowanych potrzeb i nawyków. Nikt nie rodzi się czytelnikiem – tego, co czytanie książek czyni potrzebnym, uczymy się w grupach, w których kształtujemy się jako istoty społeczne: przede wszystkim w rodzinach, kręgach towarzyskich i szkołach różnego szczebla. W tej perspektywie czytanie książek jest z jednej strony funkcją trajektorii biograficznych poszczególnych jednostek, na które osoby te mają wpływ, ale też same podlegają wielorakim uwarunkowaniom społecznym, w tym kulturowym i ekonomicznym, a z drugiej – znakiem wskazującym na odgrywaną rolę społeczną, aspiracje, styl życia, a niekiedy także status.

Książki czytają przede wszystkim osoby uczące się lub studiujące (64%), przy czym częściej niż wynosi średnia dla całej populacji deklarują one lekturę stosunkowo regularną (co najmniej 7 tytułów rocznie). Podobną zależność widać w przypadku absolwentów i absolwentek wyższych uczelni, wśród których 54% osób czyta książki, chociaż w tym przypadku trudno mówić, że jest to czynność tak powszednia jak w przypadku osób, które jeszcze uczęszczają do szkoły lub na studia. Jakkolwiek po zakończeniu edukacji mniej osób czyta książki niż w jej trakcie, a ci, którzy czytają, robią to rzadziej, prawdopodobieństwo sięgnięcia po książkę rośnie wraz z poziomem wykształcenia. Działa tu nie tylko fakt, że dyplom uczelni wyższej otwiera drogę do zawodów, których wykonywanie zakłada zdobywanie wiedzy oraz informacji poprzez lekturę, ale także wspomniany wyżej nawyk czytania, który statystycznie jest tym silniejszy, im więcej lat spędza się na zdobywaniu wykształcenia. Uczęszczanie do szkoły czy na uczelnię wiąże się nie tylko z podleganiem przymusowi lekturowemu, ale także z rozwojem zainteresowań, nawiązywaniem nowych znajomości, poszerzaniem horyzontów poznawczych itd.

Ponieważ w Polsce to kobiety przeciętnie dłużej niż mężczyźni uczą się i studiują, zwłaszcza na kierunkach humanistycznych, odsetek czytelniczek w badanej populacji jest większy niż czytelników (odpowiednio – 47% i 34%). Ponadto oddziaływanie instytucji edukacyjnych na postawy lekturowe kobiet jest silniejsze niż ma to miejsce w przypadku mężczyzn – kobiety rzadziej niż mężczyźni zaprzestają czytania książek po ukończeniu studiów.

Nie rodząc się z książkami w dłoniach, kształtujemy się w grupach, w których się czyta albo nie. Praktyki lekturowe stanowią część habitusu nabywanego w kontakcie z najbliższymi i wywierającego wpływ na trajektorie biograficzne. W całej populacji – obejmującej zarówno osoby nastoletnie, jak i takie, które są już w wieku emerytalnym – prawdopodobieństwo czytania książek jest w dużym stopniu związane z wykształceniem rodziców. Lekturę co najmniej jednej książki oraz wizytę w bibliotece publicznej deklarują najczęściej potomkowie ojców posiadających dyplomy wyższych uczelni i matek mających wykształcenie co najmniej na poziomie pomaturalnym. Osoby, w których domach rodzinnych czytało się książki, najczęściej same również czytają i trafiają do kręgów społecznych, w których większość osób czyta.

Czytanie książek w Polsce w 2025 roku w podziale na płeć i wiek (w procentach)

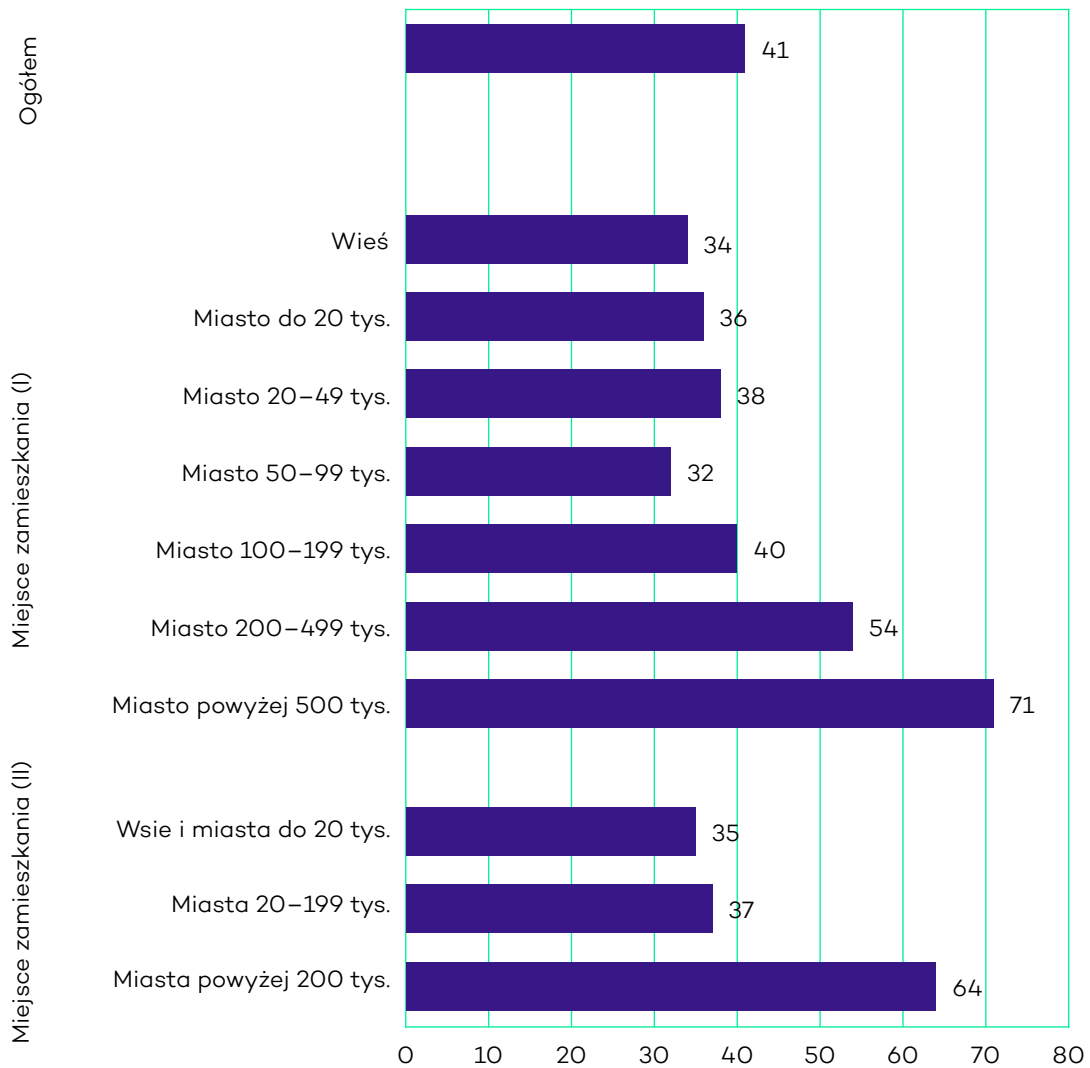

Prawdopodobieństwo czytania książek maleje wraz z wiekiem, co oczywiście w znacznej mierze jest związane z liczebnością osób uczących się i studiujących w poszczególnych generacjach badanych. Niemniej zależność ta ma więcej przyczyn, wśród których warto wskazać także trudniej uchwytaną gęstość interakcji społecznych. Wraz z wiekiem zwykle zmniejsza się liczba nowo poznawanych ludzi, a intensywność kontaktów towarzyskich raczej nie rośnie.

Najmniejszy odsetek czytelników jest na wsiach i w miastach do 200 tys. mieszkańców, a największy w miastach co najmniej pięćsettyśięcznych, przy czym nie jest to prosta zależność liniowa. Ponadto w przypadku najmniejszych ośrodków istotną zmienną jest położenie geograficzne: na wsiach oraz w miastach położonych wokół dużych metropolii mieszka wiele osób dojeżdżających do pracy wymagającej wyższego wykształcenia, a więc takich, które przeciętnie częściej czytają książki.

Z jednej strony czytelnictwu sprzyjają gęste sieci interakcji społecznych, z drugiej – osoby, które czytają książki, częściej niż osoby, które tego nie robią, angażują się

Czytanie książek w Polsce w 2025 roku w podziale na miejsce zamieszkania (w procentach)

w działalność wielorakich organizacji społecznych, takich jak stowarzyszenia, grupy hobbyistyczne i fanowskie, rady rodziców czy towarzystwa opieki nad zwierzętami. Podobną zależność widać w przypadku pomagania osobom spoza rodziny i grona najbliższych znajomych.

Czytanie książek a uczestnictwo w działalności wybranych organizacji społecznych

	Ogółem	Nieczytający książek	Czytelnicy książek
Uczestnictwo w działalności wybranych organizacji społecznych	23%	13%	36%

Czytanie książek a pomaganie osobom spoza rodziny i najbliższych znajomych

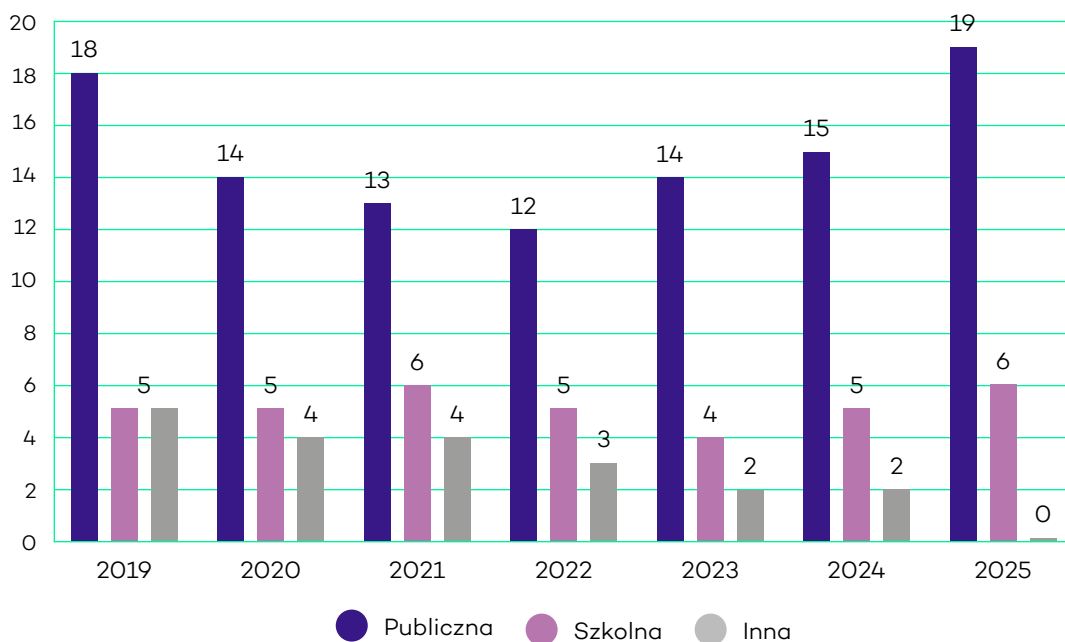
	Ogółem	Nieczytający książek	Czytelnicy książek
Pomaganie osobom spoza rodziny i najbliższych znajomych	39%	26%	57%

Rok 2025 był kolejnym okresem wzrostu znaczenia i widoczności bibliotek publicznych, zarówno jako źródła czytanych książek, jak i miejsca osobistych odwiedzin, niekoniecznie związanych z wypożyczeniem książek do domu.

W zestawieniu źródeł książek, które podają tylko te osoby, które we wcześniejszych pytaniach zadeklarowały ich czytanie, odsetek wskazań na biblioteki publiczne wyniósł 19% i po raz pierwszy przekroczył poziom z 2019 roku (18%), a więc jeszcze sprzed pandemii COVID-19. Warto przypomnieć, że w ramach odgórnych ograniczeń epidemiologicznych placówki biblioteczne były przez kilka miesięcy 2020 roku całkowicie niedostępne dla czytelników, następnie – już po ich otwarciu – znacznie ograniczono możliwość przebywania w pomieszczeniach bibliotek i swobodny dostęp do półek oraz zawieszono większość usług dostępnych na miejscu (np. korzystanie z miejsc pracy w czytelni, komputerów, konsol itp.). Na książki wypożyczane na zewnątrz obowiązywała kilkudniowa kwarantanna (co spowalniało ich obrót i zmniejszało liczbę wypożyczeń), a część materiałów bibliotecznych została wycofana z udostępniania (np. prasa czy materiały audiowizualne). Przywrócenie pełnej dostępności wszystkich usług bibliotecznych nastąpiło w 2023 roku, natomiast odbudowa relacji z czytelnikami i użytkownikami bibliotek oraz ich ponowne przyciągnięcie i przyzwyczajenie do korzystania z bibliotek publicznych trwało znacznie dłużej.

Biblioteki publiczne to w istocie jedyne źródło książek, którego znaczenie w ostatnim pomiarze czytelnictwa istotnie wzrosło (z 15% w 2024, do 19% w 2025 roku). O jeden punkt procentowy (z 5% – w 2024, do 6% – w 2025) zwiększył się udział respondentów wskazujących książki z bibliotek szkolnych, a wśród wypożyczonych z tego źródła pozycji oprócz lektur szkolnych znalazły się także książki młodzieżowe. Należy jednak pamiętać, że – w przeciwieństwie do bibliotek publicznych – uprawnieni do wypożyczenia

Czytelnicy wskazujący co najmniej jedną książkę pochodzącą z biblioteki (w procentach)

Odsetek czytelników wskazujących następujące źródła dla czytanych w danym roku książek w latach 2019–2025 (w procentach)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kupił(a)m osobiście, żeby ją przeczytać	40	45	40	36	48	50	43
Pożyczył(a)m od rodziny, od znajomych	34	32	30	37	29	33	26
Dostał(a)m ją w prezencie	30	34	32	32	29	34	26
Miał(a)m ją w domowym księgozborze	19	20	17	20	16	10	10
Wypożyczył(a)m z biblioteki publicznej	18	14	13	12	14	15	19
Wypożyczył(a)m z biblioteki szkolnej	5	5	6	5	4	5	6
Wypożyczył(a)m z innej biblioteki	5	4	4	3	2	2	0
Inne	1	1	-	1	2	1	2
Trudno powiedzieć/nie pamiętam	1	1	1	2	1	0	1

z bibliotek szkolnych są tylko uczniowie, nauczycie i pracownicy konkretnych placówek oświatowych, więc poziom wskazań na to źródło książek jest ściśle związany z ograniczoną liczebnością potencjalnych użytkowników bibliotek szkolnych w grupie objętej badaniem. Z kolei spadek wskazań na biblioteki innego typu niż szkolne i publiczne – widoczny zarówno wśród źródeł książek, jak i omówionych w kolejnych akapitach osobistych odwiedzin w bibliotekach – może wynikać z długookresowych zmian w sposobie cyrkulacji i dostępu do wiedzy naukowej i specjalistycznej, oznaczających odejście od łatwo dezaktualizujących się monografii papierowych w stronę publikacji i artykułów naukowych udostępnianych w elektronicznych bazach danych. W statystykach GUS dla bibliotek naukowych od dłuższego czasu daje się zaobserwować spadek wypożyczeń książek, co jest spójne ze wskazaniami respondentów biorących udział w badaniu czytelnictwa BN. Z kolei korzystanie ze zbiorów cyfrowych opłacanych i udostępnianych przez biblioteki akademickie i naukowe odbywa się zdalnie i w wielu przypadkach nie wymaga osobistych odwiedzin w siedzibach bibliotek.

Co ciekawe, w 2025 roku w stosunku do 2024 zmalała liczba czytelników wskazujących – w kategorii źródeł czytanych książek – pozycje pochodzące z zakupu, pożyczone od znajomych i rodziny oraz otrzymane w prezencie. Pojawiły się za to w większej liczbie (choć wciąż poniżej 1%) książki pochodzące z miejskich punktów bookcrossingowych, zaś w kategorii książek w formatach cyfrowych – ebooki i audiobooki czytane lub słuchane za pośrednictwem kodów dostępu otrzymanych w bibliotekach.

W tym kontekście cieszy wysoki poziom wskazań na biblioteki publiczne, tym bardziej że od dwóch lat widoczny jest spadek znaczenia domowych księgozborów: w latach 2019, 2020 i 2022 książki z tego źródła wskazywał co piąty (19%–20%), od 2024 roku robi to co dziesiąty (10%) czytelnik. Można wiązać to z intensywnym i wielokanałowym marketingiem wydawniczym (w którym za pośrednictwem mediów społecznościowych aktywnie uczestniczą również autorzy) i przeorientowaniem się gustów czytelniczych w kierunku nowości wydawniczych. Długo wyczekiwane tytuły (jak np. *Rozdroże kruków*

Andrzeja Sapkowskiego) czy pozycje zyskujące dużą popularność (jak *Chłopki* Joanny Kuciel-Frydryszak) pojawiają się w indywidualnych zakupach książkowych, lecz cykluje również jako prezenty i książki pożyczane w obiegu rodzinno-towarzyskim.

Najczęściej czytane książki to literatura gatunkowa: kryminalno-sensacyjna, obyczajowo-romansowa, w mniejszym stopniu fantastyka. Literatura sensacyjno-kryminalna łączy czytelników z różnych światów społecznych, przy czym częściej są to czytelniczki i mieszkańcy wielkich miast. Publiczność czytelniczą literatury romansowo-obyczajowej stanowią przede wszystkim kobiety: 30% deklarujących czytanie książek i tylko 4% – mężczyźni. Powieści romansowo-obyczajowe krążą przede wszystkim w kręgach koleżeńskich, wspieranych mediami społecznościowymi i radą bibliotekarską, chętnie też są kupowane i wypożyczane z bibliotek publicznych. Bliska literaturze romansowej proza obyczajowa w kostiumie historycznym czytana jest przede wszystkim przez osoby powyżej 24 roku życia i są to głównie kobiety. Obieg czytelniczy tego typu literatury ma charakter rodzinno-biblioteczny. Natomiast publiczność czytająca fantastykę to częściej mężczyźni, przy czym najmłodszy czytelnicy chętniej sięgają po fantastykę skierowaną do niedorosłego odbiorcy. Aż 21% czytanych powieści fantastycznych zostało napisanych przez autorów już wcześniej znanych czytelnikom, co świadczy o trwałych gustach czytelniczych w tej dziedzinie twórczości. Czytelnicy fantastyki najliczniej – w porównaniu z odbiorcami innych typów książek – czytają ją w wersji cyfrowej.

Obok literatury gatunkowej ważnym polem czytelniczych doświadczeń Polek i Polaków są utwory należące do utrwalonego edukacją szkolną kanonu polskiej i – rzadziej – światowej literatury pięknej. Wśród publiczności czytelniczej takiej literatury odnajdujemy najwięcej uczniów, a czytane książki najczęściej wypożyczane są z bibliotek szkolnych i publicznych.

Współczesną literaturę wysokoartystyczną wskazuje 14% respondentów deklarujących czytanie książek. Prawdopodobieństwo podjęcia lektury współczesnej literatury wysokoartystycznej jest największe w przypadku uczniów i studentów (20%). Wybory czytelnicze w tej dziedzinie są rozproszone – w 2025 roku tylko jeden autor, George Orwell, został wymieniony przez więcej niż 1% czytelników. Z literatury najnowszej, podobnie jak w poprzednich dwóch latach, szerszym zainteresowaniem czytelniczym cieszyła się proza Jakuba Żulczyka i Szczepana Twardocha.

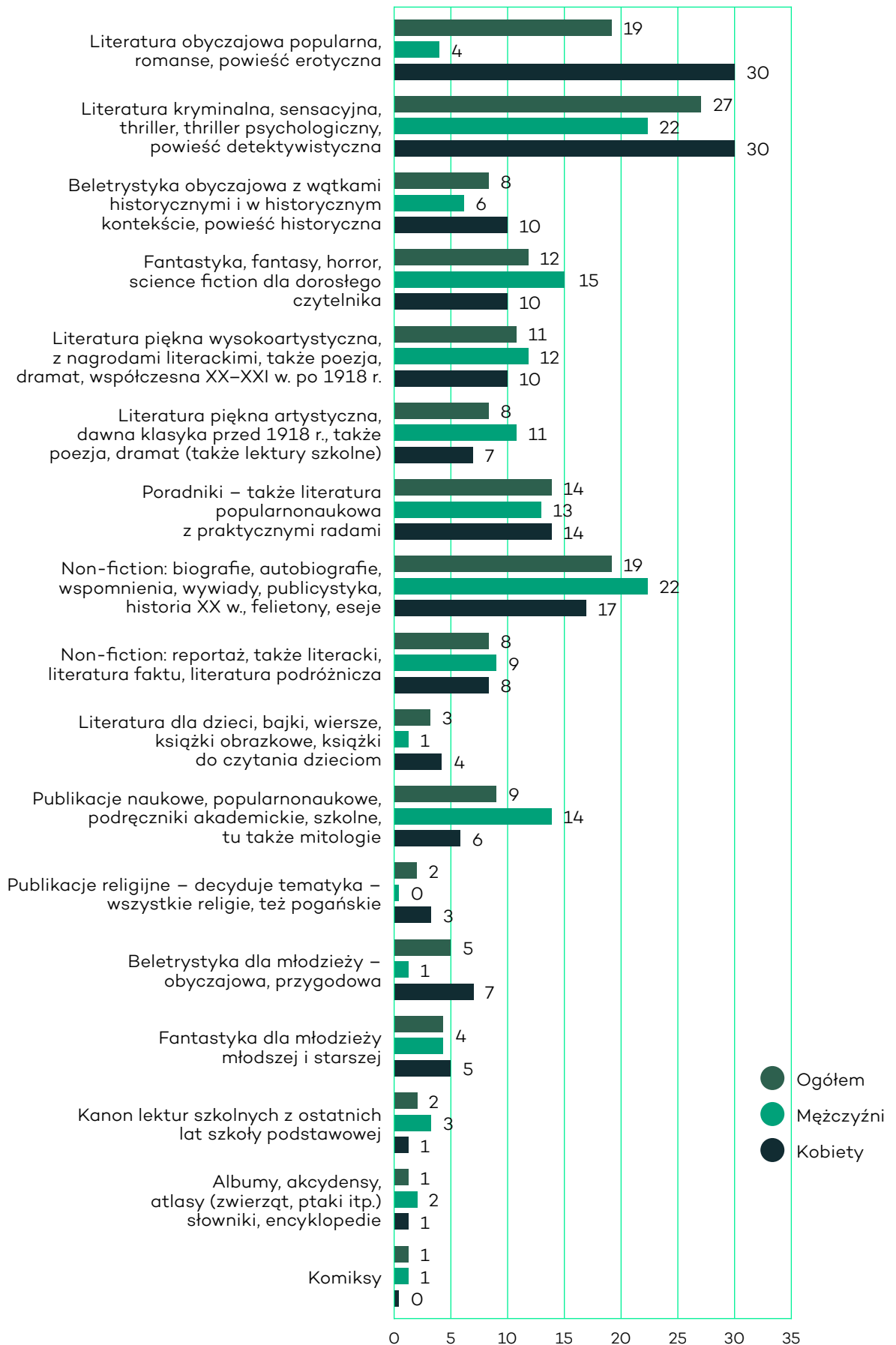
Stosunkowo chętnie czytelniczki i czytelnicy sięgają po publikacje z gatunku *non-fiction* poświęcone historii XX wieku: wspomnienia, biografie, publicystykę, reportaże, literaturę podróżniczą. Tak jak w przypadku współczesnej literatury wysokoartystycznej wybory lekturowe są tu bardzo rozproszone.

Stabilnym zainteresowaniem czytelników cieszą się poradniki i publikacje popularnonaukowe zawierające praktyczne porady, w tym te dotyczące rozwoju osobistego. Poradniki to książki czytane w różnych środowiskach społecznych, przy czym są przede wszystkim kupowane, w dalszej kolejności zaś otrzymywane w prezencie i pożyczane od znajomych, rzadko kiedy pochodzą z bibliotek.

Autorzy i autorki najpoczytniejszych książek w latach 2018–2025

Miejsce	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	Henryk Sienkiewicz	Remigiusz Mróz	Remigiusz Mróz	Remigiusz Mróz	Remigiusz Mróz	Remigiusz Mróz	Remigiusz Mróz	Remigiusz Mróz
2	Remigiusz Mróz	Olga Tokarczuk	Olga Tokarczuk	Harlan Coben	Henryk Sienkiewicz	Stephen King	Harlan Coben	Stephen King
3	Stephen King	Stephen King	Stephen King	Olga Tokarczuk	J. K. Rowling	Henryk Sienkiewicz	Jo Nesbø	Henryk Sienkiewicz
4	J. K. Rowling	Henryk Sienkiewicz	Harlan Coben	Joseph Murphy	Adam Mickiewicz	Harlan Coben	J. K. Rowling	J. K. Rowling
5	Harlan Coben	Adam Mickiewicz	Adam Mickiewicz	Magda Knedler	Nicholas Sparks	Katarzyna Bonda	Henryk Sienkiewicz	Andrzej Sapkowski
6	George R. R. Martin	Andrzej Sapkowski	Henryk Sienkiewicz	Stanisław Lem	Harlan Coben	J. K. Rowling	Stephen King	Bolesław Prus
7	E. L. James	Katarzyna Bonda	Andrzej Sapkowski	Katarzyna Bonda	Jo Nesbø	Agatha Christie	Joanna Kuciel- -Frydryszak	Katarzyna Bonda
8	Adam Mickiewicz	Katarzyna Grochola	Szczepan Twardoch	Stephen King	Stephen King	Joseph Murphy	Adam Mickiewicz	Nicholas Sparks
9	Paula Hawkins	Blanka Lipińska	E. L. James	Katarzyna Grochola	Aleksander Kamiński	Andrzej Sapkowski	B. A. Paris	George Orwell
10	Danielle Steel	B. A. Paris	Jo Nesbø	Henryk Sienkiewicz	Katarzyna Bonda	Adam Mickiewicz	Olga Tokarczuk	Adam Mickiewicz
11	Andrzej Sapkowski	Bolesław Prus	J. K. Rowling	Adam Mickiewicz	Marek Krajewski	Paula Hawkins	Andrzej Sapkowski	Harlan Coben
12	Katarzyna Bonda	Heather Morris	Blanka Lipińska	E. L. James	Delia Owens	Nicholas Sparks	Joseph Murphy	Fiodor Dostojewski
13	Nicholas Sparks	Danielle Steel	Heather Morris	Danielle Steel	Olga Tokarczuk	Olga Tokarczuk	Bolesław Prus	Joanna Kuciel- -Frydryszak
14	Katarzyna Michalak	Jakub Żulczyk	Michaił Bułhakow	J. K. Rowling	Max Czornyj	J. R. R. Tolkien	Nicholas Sparks	J. R. R. Tolkien
15	Stefan Żeromski	Harlan Coben	Camilla Läckberg	Ałbena Grabowska	Colleen Hoover	Władysław Reymont	Albert Camus	Stanisław Wyspiański
16	J. R. R. Tolkien	Jo Nesbø	Katarzyna Nosowska	Frank Herbert	Dan Brown	Joanna Chmielewska	Marcel Moss	Małgorzata Oliwia Sobczak
17	Katarzyna Grochola	Katarzyna Michalak	Wojciech Chmielarz	B. A. Paris	Agatha Christie	Bolesław Prus	Katarzyna Bonda	B. A. Paris
18	Bolesław Prus	Stefan Żeromski	Sofokles	Heather Morris	Andrzej Sapkowski	Camilla Läckberg	Agatha Christie	Dan Brown
19	Waris Dirie	E. L. James	Bolesław Prus	Wojciech Cejrowski	Katarzyna Michalak	E. L. James	George Orwell	Agatha Christie
20	Jakub Żulczyk	J. K. Rowling	Carlos Ruiz Zafón	Agnieszka Pietrzyk	Paulina Świst	Robin Cook	Graham Masterton	Ewa Wołyńska
21	Szczepan Twardoch	Joseph Murphy	Dan Brown	Molier	J. R. R. Tolkien	George Orwell	J. R. R. Tolkien	Stefan Żeromski
22	Joanna Chmielewska	J. R. R. Tolkien	Alicja Sinicka	J. R. R. Tolkien	Katarzyna Grochola	Dan Brown	Gregory David Roberts	Sławomir Gortych
23	Heather Morris	Joanna Chmielewska	Yuval Noah Harari	Tanya Valko	Joseph Murphy	Jakub Żulczyk	Frank Herbert	Katarzyna Grochola
24	Fiodor Dostojewski	Marek Krajewski	Katarzyna Grochola	Alex Michaelides	Tess Gerritsen	Michaił Bułhakow	Wojciech Chmielarz	Katarzyna Michalak
25	Agatha Christie	Graham Masterton	Donald Tusk	Sofokles	Erle Stanley Gardner	Katarzyna Grochola	Camilla Läckberg	Stanisław Lem
26	Katarzyna Nosowska	Fiodor Dostojewski	Guillaume Musso	Andrzej Sapkowski	Maciej Kaźmierczak	ks. Jan Kaczkowski	Laila Shukri	Ken Follett
27	Stieg Larsson	Mariusz Szczygieł	Zygmunt Miłoszewski	William Szekspir	Brian Tracy	Ałbena Grabowska	Danielle Steel	Jakub Żulczyk

Typy książek czytanych w 2025 roku z podziałem na płeć czytelników (w procentach), N=817

Źródło: Biblioteka Narodowa

O BADANIU

W 2025 roku ilościowe badanie czytelnictwa książek zostało zrealizowane – tak jak w poprzednich latach – metodą CAPI na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej Polek i Polaków w wieku co najmniej 15 lat, która liczyła 2005 osób. Terenowy etap badania przeprowadziła firma Research Collective, natomiast założenia metodologiczne, kwestionariusz oraz analiza i interpretacja wyników powstały w Pracowni Badań Czytelnictwa BN. Zgromadzone w ten sposób dane nie są tożsame ani z wynikami sprzedaży książek, ani ze statystykami wypożyczeń z bibliotek – chodzi tu bowiem o wszelkie praktyki czytania książek niezależnie od źródeł ich pochodzenia, formy edytorskiej czy typu motywacji lekturowej. Osoby, które zadeklarują czytanie co najmniej jednej książki w ciągu 12 miesięcy poprzedzających sondaż, proszone są o wymienienie do 5 tytułów wraz z autorami. Następnie o każdą z tych książek zadawane są pytania dotyczące tego, czy była czytana na papierze, czy w formie cyfrowej, skąd pochodziła (kupiona, otrzymana w prezencie, posiadana w księgozbiorze domowym, pożyczona od rodziny czy znajomych, z biblioteki itd.) i skąd dana osoba się o niej dowiedziała. Społeczna mapa czytelnictwa, którą budują kolejne edycje tego badania, obejmuje także informacje o rodzajach obiegu poszczególnych typów książek.

Niebawem zostanie opublikowany pełny raport z badania przeprowadzonego w 2025 roku.

Stan czytelnictwa w Polsce (badanie naukowe BN) realizowane w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0 na lata 2021–2025 w związku z realizacją Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 [NPRCz 2.0], który został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 69/2021 z dnia 21 maja 2021 r. wraz z późn. zmianami.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.